

El 0,7% per a qui, per a què?

— Àlex Masllorens —

Una pregunta que es fan tot sovint algunes persones que no veuen clara la cooperació amb el Tercer Món és: ¿per què un país que té problemes ha de gastar diners ajudant-ne d'altres? Lògicament, hem de respectar totes les opinions, però al darrera d'aquesta crec que s'hi amaga una actitud insolidària, que va més enllà dels dubtes sobre la convivència o no de l'ajuda al Tercer Món. L'experiència em diu que la majoria dels qui no veuen bé la cooperació amb el Tercer Món tampoc no solen "mullar-se" gaire en l'ajuda als necessitats d'aquí.

Però, a més, veig també que molts interrogants sobre la bondat o no de cooperar amb el Tercer Món són fruit d'errors d'apreciació o de falta d'informació.

Per exemple, la major part de ciutadans estan conveçuts que avui els països rics no paren d'enviar diners al Sud i que allà no saben aprofitar prou bé la nostra generositat.

Contràriament, no s'informa que ja fa molts anys que el Tercer Món està pagant més diners al Fons Monetari Internacional i al Banc Mundial dels que rep en forma de nous crèdits; en definitiva, que el flux de capitals que va del Sud al Nord és molt més elevat que el que va del Nord al Sud.

I en tot cas, quan els governants corruptes dels països empobrits s'han embutxacat diners ho han fet, tot sovint, amb el vist-i-plau dels governs del Nord, que han considerat estratègicament més rendible consolidar el poder dels dictadors del Sud que no pas facilitar-hi la instal·lació de règims democràtics.

Un empobriment progressiu

Si a tot això hi afegim altres fets que demostren l'explotació permanent envers els més pobres del planeta, no serà difícil entendre on és la clau de l'empobriment d'alguns països.

Al final del 1990, el deute extern del Sud pujava a 1.350 bilions de dòlars, al final del 1992 arribava als 1.450 bilions, i aquest any superarà, segons les previsions del FMI, els 1.500.

Aquest deute equival aproximadament al 23% de tota la producció global dels països del Sud, els quals ja fa anys que es limiten a anar pagant els interessos del deute amb les divises que generen les seves exportacions, sense poder destinar més diners a la reducció del propi deute.

I mentrestant, es calcula que el Tercer Món perd 200.000 milions de dòlars cada any com a resultat de la caiguda dels preus de les matèries primeres. Per exemple, els preus de les matèries primeres que produeix l'Àfrica, i de les quals depèn en més d'un 90% dels seus ingressos en divises, van baixar de més d'un 40% entre el 1973 i el 1990.

La situació econòmica, ecològica i social del Tercer Món empitjora dia a dia, mentre l'abisme que separa els països rics dels empobrits no para de créixer.

Perills per al sud, perills per al nord

Aquest procés és ple de perills per a tothom. Els més exposats són els països del Sud, on centenars de milions de persones pateixen fam, desnutrició, malalties que podrien ser guaribles i greus mancances en habitatge i salubritat... A més, la destrucció de formes tradicionals de vida, la desintegració del teixit social i un creixement demogràfic sovint excessiu, al mateix temps que la desforestació, l'erosió dels sòls cultivables i moltes altres amenaces ecològiques, preparen un futur més aviat ombrívol.

Però també els habitants del Nord estem amenaçats. La crisi ecològica ens afecta igualment i ens obligarà, tard o d'hora, a revisar el nostre estil de vida, malbaratador de recursos i energia. El somni consumista genera entre els habitants del Tercer Món una pressió immigratòria sobre el

Nord, davant la qual els governs reaccionen amb noves barreres i més control policíac, i una part de les poblacions amb actituds xenòfobes i racistes.

Aquestes reaccions amenacen les nostres llibertats. Avui ja hi ha col·lectius que han passat de rebutjar els immigrants estrangers a demanar obertament l'expulsió dels gitanos, amb la qual cosa hem fet un pas més cap al camí de la intolerància i la "neteja ètnica".

Aturar la dinàmica actual

Em sembla evident que cal aturar la dinàmica que aprofundeix la separació entre Nord i Sud, i ajudar aquest a millorar les condicions de vida. No n'hi ha prou amb bones paraules, calen passos concrets a tots els nivells: dels governs, de les organitzacions, de la societat civil, dels col·lectius i també de les persones individualment.

Només amb un model de desenvolupament que tingui en compte les característiques de cada país i que sigui sostenible en cada situació concreta serà possible anar fent realitat el somni de tothom de construir un món més just i més solidari. Però seria massa simplista creure que es podria arribar a aconseguir sense cap esforç.

Per això és oportú anar recordant de tant en tant que les Nacions Unides van aprovar, el 1972, una resolució segons la qual els països industrialitzats havien de destinar com a mínim el 0,7 per cent del PIB a l'ajuda al Tercer Món. Són molt pocs, però, els governs d'aquests països que han seguit aquesta orientació. Espanya només hi dedica a penes el 0,2 per cent, i encara fent passar com a ajudes al desenvolupament una part dels crèdits per a material militar.

El 0,7%, cosa de tots

I també per això, quan Justícia i Pau va titular una campanya seva "El 0,7 també és cosa teva", a alguns periodistes ens va semblar que el 0,7 també podia ser cosa nostra, de tots. I vam proposar, en el marc del Congrés de Periodistes de Catalunya, que el Col·legi de Periodistes, les facultats de periodisme, les empreses de comunicació i els mateixos professionals ens comprometéssim a destinar el 0,7 per cent dels nostres pressupostos ordinaris a la cooperació amb el Tercer Món.

I va ser amb aquest convenciment, que el 0,7 és cosa de tothom, que nosaltres vam insistir perquè s'aprovés ja aquesta mesura en els pressupostos d'enguany del Col·legi. I vam aconseguir ser el primer col·legi professional de tot l'Estat a fer-ho, però ja no som els únics. L'exemple ha quallat i d'altres també ho han aprovat o ho pensen fer l'any vinent.

En el cas del nostre Col·legi, els diners de la cooperació es destinaran específicament a donar suport a projectes relacionats amb la comunicació i amb la formació de comunicadors i comunicadores. I les ajudes es canalitzaran a través d'entitats que tinguin experiència i que col·laborin amb organitzacions del Sud, a més de ser capaces de controlar degudament com s'utilitzen aquests diners i puguin passar-ne comptes després.

Però encara més important que la destinació i el rendiment concrets de cada pesseta, tot i ser-ho molt, ho és que el 0,7 tingui una forma d'autoeducació de cara a un objectiu difícil, però que cal anar assumint: que la supervivència i el benestar dels habitants del Tercer Món exigeix i mereix alguns sacrificis dels habitants del món industrialitzat. Només així la cooperació pot ser alguna cosa més que paraules i bones intencions. ●